

- Lees de alinea's 4, 5 en 6.
- 2p 9 Geef van elke bewering aan of deze wel of niet overeenkomt met de inhoud van deze alinea's.
Noteer 'wel' of 'niet' achter de nummers op het antwoordblad.
- 1 Bij het onderzoek kregen de onderzoeksgroep en de controlegroep twee verschillende puzzeldozen.
 - 2 Het oplossen van de puzzeldoos werd beloond met pinda's.
 - 3 Het lukte de chimpansees al vrij snel om zelfstandig te ontdekken hoe de puzzeldoos opgelost moest worden.
 - 4 Een 'docent' chimpansee slaagde er uiteindelijk in alle chimpansees aan te leren hoe ze de puzzeldoos moesten oplossen.
- Lees alinea 7.
- 1p 10 Welk verschil tussen mensen en mensapen benadrukt Van Leeuwen?
Vul de onderstaande zin aan:
Mensen zijn geneigd om gedrag ..., terwijl mensapen geneigd zijn om ...
- Lee el párrafo 8.
- 1p 11 ¿Qué podría haber añadido Van Leeuwen al final del artículo?
- A "Los humanos podemos aprender mucho de los animales".
 - B "Seguramente existen más similitudes entre los humanos y los animales".
 - C "Todavía no hemos visto el aprendizaje social en los animales".

Tekst 5

- Lee el párrafo 1.
- 1p 12 ¿Qué se sabe del "Atlas de las Lenguas" (línea 4)?
El Atlas de las Lenguas
- A describe la recuperación de idiomas indígenas perdidos.
 - B indica los idiomas indígenas amenazados de extinción.
 - C ofrece información detallada de todos los idiomas indígenas.
 - D recopila datos de los idiomas indígenas ya extintos.
- Lees alinea 2.
- De activiste Jaquelyn Alacán probeert de taal Maya Kaqchikel levend te houden door middel van filmpjes en memes.
- 1p 13 Wat is volgens haar de reden dat veel inheemse Guatemalteken hun eigen taal niet durven te gebruiken?
Noteer het antwoord in het Nederlands op het antwoordblad.

Lees alinea 3.

- 2p 14 Geef van elke bewering aan of deze wel of niet overeenkomt met de inhoud van deze alinea.

Noteer 'wel' of 'niet' achter de nummers op het antwoordblad.

- 1 Onder meer volgens Imbaya Cachiguango wordt de taal Kichwa met uitsterven bedreigd.
- 2 Volgens Imbaya Cachiguango wordt slechts door een klein percentage Kichwa jongeren op internet gechat in het Spaans.
- 3 Volgens Imbaya Cachiguango is het stimuleren van het gebruik van Kichwa op internet voldoende om de taal te behouden.

Lee el párrafo 4.

- 1p 15 ¿Qué palabra falta en la línea 38?

- A frenar
- B garantizar
- C generar
- D organizar

Lees alinea 4.

Cachiguango probeert via Facebook en YouTube het Kichwa levend te houden.

- 2p 16 Op welke manieren doet hij dit?

Noteer **twee** manieren in het Nederlands op het antwoordblad.

Lee el párrafo 5.

- 1p 17 ¿Qué palabra falta en la línea 49?

- A conveniente
- B improbable
- C preocupante

Lee el párrafo 6.

- 1p 18 ¿Qué se sabe de este párrafo?

- A A los jóvenes guatemaltecos les gustaría tener más clases en kaqchikel.
- B En Guatemala quedan muchos lugares donde se puede escuchar el kaqchikel.
- C En la mayoría de las familias guatemaltecas aún se ve la necesidad de saber kaqchikel.
- D La enseñanza en español ocupa un lugar prominente en el sistema escolar guatemalteco.

- 1p 19 ¿En qué tono se expresa Oxlaj con las palabras “darles ... tacto”. (línea 61)?
en un tono

- A indiferente
- B moralista
- C optimista
- D sarcástico